

1958. október 23.

okt 23
1958

Emlékezés.

Fájó emlékeznünk történelmünkre, - a létezés és nemlétezés folytonos küzdelmére. Fájó, mert 500 évig védtük testünkkel nyugatot, -s mert nyugat 1465-ben éppenugy elfelejtette, hogy határai Magyarországon vannak, mint ahogyan 1944-ben tette. Fájó, mert 500 év minden forradalma és szabadságharca elbukott, mert nemzetünk nagyjainak életüket kellett adniuk hallhatatlanságukért, -fájó mert két világháború vészkéje szántott végig hazánkon, - és mindennél jobban fájó, hogy életképtelenné csonkítottak francia félelempolitikusok Versailles-ben, hogy eladtak bennünket dilettáns humanisták Jaltában is...

De büszkék lehetünk történelmünkre, mert szabadságunkért és függetlenségünkért vívott minden csatából győztesen került ki a magyar lélek. Megnyertünk minden ütközetet. Léteztünk. És hiába égették meg Dózsát, hiába számították Rákocsit, hiába taposták sárba a kibontott szabadság zászlóját, orosz gyalogosok, hitünket, eszményünket megölni nem tudták, - a szabadság lett nemzetünk legjellemzőbb, legfőbb hagyománya, amiért a legkilátástalana nabb helyzetben is képesek voltunk meghalni, -mert nélküle élni nem tudtunk.

És erre a lélekre tört rá 1945-ben a népvándorlás fejlődési fokán maradt barbár, de jól felszerelt szovjet armada. És következett egy olyan korszak a nemzet életében, melynek borzalmai tulajdonképpen a száza d szabadságban élő nemzeteknek, polgárainak képzeletén, -tul a valószínűségen, tul a hihetőségen.

Megjártuk a minden poklokat. Olyan gyarmatosító hatalmat kaptunk, amely nem elégedett meg gazdasági tönkretetésünkkel, anyagi katasztrófába döntésünkkel, éhezésünkkel, fizikai fájdalmainkkal. Egyeduralmat akart az Ember felett. A lélek ellen indított halálhősnem kegyetlen hajszát - S életünkre a nyomornál is jellemzőbb lett a félelem, a rettegés. Politikai élbrigádok kezdtek az erkölcsi gátak szétrombolásához vadállati buzgalommal. Érdemné emelték a besugát kössé az árulót, -balsejtelmek s kényszerképzetek nyomasztó terhe alatt éltünk s el kellett viselnünk lelki életünk utolsó menedéke a családi élet szétrombolásának trágédiáját is. Az országos fejto-gató műszaki határszár elviselhetőbb volt, mint a szellemi vasfüggöny amit minden ember közé személyesen vontak brassurákból és szemináriumokból, -olyan lelket élő helyzetekbe és cselekedetbe sodorva embereket, amely után nem kíváncsozhattak ki a zsarnoki rendszer szák-utcájából.

De a zsarnokságnak csalódnia kellett. A szellemet nem tudta megölni. S amikor Sztálin halálával kiesett a munkaversenyben épített boltozat sárköve, az épület repedezni kezdett.

S a kommunizmus kazánjában robbanással fenyegetett a keserűség, meg-alázottság, embertelenség feszültsége. Meg kellett engedni a biz-tonsági szelepeket. De az elkésztett mozdulat még csak siettette száza-dunk legcsodálatosabb, legtisztább forradalmának kitörését.

1956. október 23. Történelmünk legfényesebb napja. A teljes nép ifju és férfi, asszony és lány, gyermek és öreg, munkás és értelmiségi párttag és nem párttag egyformán tudta és teljesítette kötelességét vezetők nélkül.

Az egész magyar történelem sűrűsödött össze ebben a néhány napban. Az utolsó 12 év minden vágyán túl, 500 év minden szenvedése, szabadságért és függetlenségért vívott harca ujjáéledt. Fülünkbe zugott a Nádorfehérvári harangszó, -Dózsa pa-rasztjai, -a végvári vitézek Rákóczi kurucjai, a márciusi ifjak, Kossuth honvédek, mind-mind ott meneteltek sorainkban. 500 év minden keserve fellángolt; Mohács, Nagymajtény, Világos, - rabszolgaságra hurcolt magyarok, a kivégzettek, száműzöttek ezrei zugták fülünkbe a riadót-most éreztük át, értettük meg történelmünk valóságát...

Nem tehattünk másként...

Az anyagi tényezők eltörpültek, -jelentőségüket veszítették ebben a forradalomban. A szellem lázadása, a lélek forradalma volt ez, a megalkuvásra kényszerítő, hazugságokkal terhelt életforma ellen. A harc nem a javak újra felosztásáért, nem a hatalomért, hanem a felszabadult, megtisztult új emberért, az ember méltóságáért, az emberibb életformáért folyt, a harc megteremtette az erkölcsöt, mely a forradalmas pesti utcákon feleslegessé tette a rendőrvédte jogszabályokat.

Felébredt, testet öltött az a közösség, mely a szívek mélyén, börtönökben, családok fojtott csendjében lappangott eddig; szinte megfoghatatlan, de mégis legreálisabb közösség: a Nemzet.

Reményt fakasztottunk a reménytelenségből, szembefordultunk a sorssal megkíséreltük a lehetetlent, s majdnem sikerünk lezárt egy korszakot s végényszerűen lerombolt egy hazug mítoszt. Két és fél milliárd ember leste lélegzetviasszafojtva Dávid és Góliát küzdelmét, amelyből Dávid látszott győztesként kikerülni.

-De ekkor a fellahok fellázadtak egy rossz kanálisért, s a nagyhatalmak fele azonnal érvényt akartak szerezni jogainak...

De ekkor megszólalt korunk legdiszsonánsabb hangja: nem akarjuk kihasználni a szovjetunió szorult helyzetét..."

És ekkor: megindult az acélkolosszus, hogy eltapossa egy kis nép szabadságát. És ekkor győzedelmeskedett ismét a nyers erő, hogy egy utolsó kétségbeesett segélysíkiy után maradjon a néma ellenállás, vagy az emigráció.

És ekkor az egyesült nemzetek szervezete mérsékelten felháborodott. És annak legfőbb vezetője Egyiptomba sietett, segítve tisztára mosni a szovjet diktátor véres kezét a csatorna vizében...

Hogy teljes legyen a beteljesedés, a szabad világ legfelelősebb vezetője, november 14-én kijelentette, hogy: Mi sohasem szőlítottunk fel egyetlen népet sem arra, hogy felkeljen, egy kiméletlen katonai hatalom ellen.

Mi magyarázza századunk eme nagy lehetőségének elmulasztását? Nyilvánvalóan a félelem, - a harmadik világháborútól. Nekünk azonban tudnunk és hirdetniünk kell, hogy nincs béke a földön, amíg emberek és nemzetek joga a szabad élethez törvényt nem válik, amíg emberek tízezrei szabadabb életükért pusztá ökölrel rohannak a tankok ellen amíg börtönök sorvadtt lakói a halált hívják segítségül, amíg politikai "bűnök" miatt futószalagon akasztanak, amíg lezárt vagonokban deportálnak félvárosokat egy szörnyű sors felé. Nincs béke a földön, amíg hatalmak egy világ felének birtokának jogot formálnak a világ másik felére is s kétségbevonják, hogy kis népek és nemzetek is a szabadság és nemzeti önállóság életét élhetik.

Mi látjuk a veszedelmet s annak minden következményét. De - vajjon - az egyesült államok vezetői és népei látják-e? felfogják-e hogy a harc nemcsak piacokért, világhatalmi pozícióért folyik? Félünk, hogy az emberi élet értékeiről alkotott véleményeink már sokban eltérnek. Félünk, mert az Egyesült Államok ideális rendszerekben gyökerező, de a valóságban egyre inkább egy primitív materializmus gyakorlatát követő világfelfogása, életformái kezdenek hatni a civilizált világban. De félünk azért is, mert nem látszik megszületni az a vezetőség sem, amely az Egyesült államok történelmi feladatainak felfogására és megoldására képes lenne.

De a magyar forradalom korszakalkotó világeseménye mégsem volt hiábavaló - történelmi fordulópontra volt s nem túlzott a véleményem, hogy vele a kommunizmus agóniája indult meg. Az évszázados eszme halott ha biterlői élnek is még.

Es forradalmunk nem ért véget. A szovjet hadsereg katonailag leverte a szabadságharcot, de a szívekből és lelkekből nem tudta kioltani, kitörölni annak eszméit. A nemzet él tovább: az újra megtelt börtönökben és internálótáborokban, a jeltelen sírokban, az ismét félve összebujó családokban, az elrejtett kéziratokban... El - a szibériai sztyeppéktől New-Yorkig szétszórodott magyar lelkekben. De nem fejeződött be azért sem, mert a nemzetnek támadt egy olyan történelmi osztálya, mely forr: leverése után még országos sztrájkot tudott szervezni - mely vérrel, éhezéssel és szenvedéssel váltotta meg a jogot arra, hogy ez az ország egyszer olyan legyen, amilyennek ő akarja.

Nem volt hiába ez a forradalom, mert a magyar kérdésnek történelmi alapokat teremtettünk, e kérdés Európa szabadságának és hatalmi egyensúlyának érdekeivel kapcsolatos, e kérdés helyet követel magának a világtörténelem logikájában. S e kérdésben az emigrációnak - egyetértésben, vagy szertehuzva szólnia kell a némaságra kárhozott, bilincsre vert nemzet javára!

Nekünk tudnunk kell, hogy járőrei vagyunk az otthon maradt millióknak, hogy házi életünk gyarlóságai meg lesznek bocsájtva, de a haza iránti kötelességek elmulasztásáért a haza kérlelhetetlenül felelősségre von mindnyájunkat.

1956 októberéhez az új elnyomásban is hű maradt a magyar nép. És hűeknek kell maradnunk nekünk is, új és régi emigránsoknak, akiknek legalább megmaradt a jogunk, hogy viszonylag szabadon szólhassunk.

Kötelességünk élni vele!

Hogy minden kísérlettel szemben fennen hirdessük az októberi programot.

**Hogy ne hagyjuk elaludni a szerencsésebb népek lelkiismeretét.
Hogy senkise áltathassa többé hamis káprázatokkal a magyart.**

Hogy a budapesti tömegnépszárlás meg ne ismétlődhessék!!